

Viðmerking

Den færøske banksag

I anledning af den kritik, der er fremkommet efter offentliggørelsen af Undersøgelseskommissionens redegørelse skal jeg udtale følgende:

Søgelyset har især været rettet mod aktiebyttet i marts 1993 mellem Finansieringsfonden af 1992 og Den Danske Bank og den rolle, som jeg og andre kom til at spille i denne forbindelse.

På den tid befandt den færøske samfundsøkonomi sig i et frit fald. Det var så voldsomt, at det i dag er vanskeligt at fatte for udenforstående, men for os, der blev involveret i arbejdet med at få standset nedturen, var diagnosen klar: Vi stod overfor en krise, som man ikke i nyere tid har set magen til i noget vestligt samfund.

Under disse omstændigheder måtte der tages utraditionelle midler i brug, og aktiebyttet var et af dem. Det stod endvidere klart for os alle, at problemerne måtte løses politisk. Der var ingen kræfter tilbage i det private system.

Dette gjaldt også bankerne. Færøbanken havde ganske vist Den Danske Bank i ryggen, men Den Danske Bank meldte ud, at man som en privat aktionær baseret bank ikke fandt det rimeligt at skulle deltage i en makroøkonomisk sanering af en økonomi, der var faldet sammen på grund af en forfæjlet økonomisk politik.

Dette havde man forståelse for i Statsministeriet, hvilket fremgår klart af den dokumentation, der er forelagt for Undersøgelseskommissionen. Ministeriet bad her efter Finansieringsfonden om sammen med Den Danske Bank og med assistance fra Finansstilsynet at finde en løsning, der ikke måtte involvere penge.

Resultatet blev det forslag til en aktieombytning, som efterfølgende blev forelagt til politisk drøftelse og godkendelse.

Man kan kritisere formalie i denne transaktion, hvis man anskuer den ud fra et kommercielt synspunkt. Sigtet var imidlertid et ganske andet, nemlig hurtigst muligt at få samordnet bankernes kreditpolitik, således at begge banker kunne gå ind i en dybtgående, styret gældssanering af det færøske erhvervsliv, herunder det vigtige fiskerierhverv, således som det fremgår af det daværende Landsstyres pressemeddelelse om aktiebyttet.

Bankerne blev således omrejsningspunktet i den sanering, der fulgte, og som givetvis har været en helt afgørende faktor bag de klare positive meldinger, der siden er fremkommet om udviklingen på Færøerne.

I dette forløb var der naturligvis en vis bremselængde, og med det videre fald i

den færøske økonomi kunne det ikke undgås, at bankerne kom til at lide yderligere tab. Det vidste alle, herunder regeringen og Landsstyret.

Aktiebyttet skal ses i dette perspektiv og ikke som en isoleret handling, der gik ud på at erhverve en bank. Forstår man ikke dette, forstår man intet i denne sag.

På denne baggrund finder jeg det beklageligt at blive hængt ud for dobbeltspil eller sløseri.

Drøftelserne om aktiebyttet foregik i Finansstilsynet. Finansstilsynet udarbejdede det materiale, der lå til grund for det oplæg, der blev udarbejdet, og Finansstilsynet foretog oplægget i Statsministeriet. Fremdeles gav Finansstilsynet udtryk for, at Færøbanken var solvent, men at man selvfølgelig ikke kunne afgive garantier for fremtiden, ligesom Finansstilsynet og ministerierne var enige i, at det var nødvendigt med en koordineret, handlekraftig og hurtig indsats, så fremt det skulle være muligt at minimere tabene og redde dele af erhvervslivet på Færøerne. All dette og meget andet fremgår også af Kommissionens redegørelse.

Alligevel har man i den efterfølgende offentlige debat hæftet sig ved formalie i sagen og stort set overset sagens realiteter. Man har gjort meget ud af, at Færøbankens hensættelser skulle have været 200 mill. kr. for små, og at banken følgelig var insolvent, da aktiebyttet fandt sted. Dette kan Kommissionens selvfølgelige mene, nu fem år efter, og jeg kan da ikke afvise, at det var tilfældet, men jeg finder, at det er forkert, at denne diskussion, der trods alt hviler på et usikkert grundlag, helt og aldeles skal overskygge det, vi gik efter med aktiebyttet.

Man kan ikke ud fra det forhold, at Landsstyret i sensommeren 1993 måtte indskyde 1 mia. kr. i Færøbanken, slutte, at så undgik Den Danske Bank et tilsvarende tab. Der er tale om to vidt forskellige forløb.

Var Den Danske Bank fortsat som majoritetsaktionær, var det nærliggende, at banken havde gjort, hvad den kunne for at kredse penge hjem. Det var usandsynligt, at Den Danske Bank havde lagt yderligere 1 mia. kr. på Færøerne, udover de 600-700 mill. kr., som banken rent faktisk tabte. Det er korrekt, at Den Danske Bank i denne situation havde fået et problem. Men det havde det færøske samfund og det færøske Landsstyre så sandelig også.

Som nævnt var formålet at få sat skub i den færøske samfundsøkonomi, og det lykkedes. De mange penge, der blev oret, forsvandt ikke ned i et sort hul. De blev den saltvandsindsprøjtning, der

muliggjorde en hurtig genopretning.

Ydermere fik Færøerne en stærk bank ud af det, Føroya Banki, der både har haft en god driftsmæssig indtjening og har kunnet tilbageføre en ikke uvæsentlig del af de tidligere store hensættelser. Banken har følgelig kunnet betale skat og udbytte til Landsstyret og har herudover været i stand til at konsolidere sig, så banken i værdis nærmere sig milliardklassen, når man tager samtlige disse forhold i betragtning. Ligesom i Norge og Sverige er Færøerne på vej til at få sine udslag tilbage. Der er et stykke vej endnu, men retningen er ikke til at tage fejl af.

Jeg er blevet bebrejdet for »lukkehede« og for ikke at have opfordret andre af Finansieringsfondens bestyrelsesmedlemmer til at deltage i de drøftelser, der fandt sted i Statsministeriet og Finansstilsynet. Det er første gang, jeg hører sådanne anklager. På de møder vi havde i Finansieringsfondens bestyrelse i marts 1993 og senere har jeg ikke mødt kritik af denne art.

Jeg er endvidere blevet beskyldt for at arbejde imod færøske interesser. Det er næsten uoverligt at skulle afvise en sådan beskyldning, men ifølge sagens hele natur er det selvfølgelig ikke sandt.

Angående manglende information til Landsstyret om bankens likviditet ved enhver bankmand, at svigter tilliden til en bank, skal man være yderst varsom med, hvordan man omgås dette spørgsmål, og likviditetssagen fandt jo sin løsning. Færøbanken havde problemer med en enkelt af banklovens likviditetsbestemmelser i vist nok to dage i slutningen af marts 1993, men så var det slut.

Jeg er også blevet mødt med andre bebrejdelser i informationsspørgsmålet, men var det fx min opgave i februar 1993, da banksagen var i sin forden, at ringe til Landsstyret og fortælle, at Den Danske Bank havde skrevet et fortløftigt brev til statsministeren. Jeg vil mene, at det var brevmodtagerens opgave. Jeg vidste jo ikke, hvordan ministeriet ville håndtere denne sag, og det ville da ud fra enhver betragtning være utilstedelet,

hvis jeg blandede mig, før dette lå klart, og selv da lå informationspligten fortsat i ministeriet, således som det fremgik af embedsmandsmødet den 25. februar 1994.

Det føles ejendommeligt - mildest talt - på denne måde at blive hængt ud for snart det ene og snart det andet, når jeg i sin tid dog blot forsøgte at gøre en behjertet indsats, mens de kredse, der forårsagede ulykkerne, i dag kan iføre sig uskyldens klædebånd.

Sagen, der nu diskuteres så voldsomt, drejer sig om penge. Udadt har man fordybt sig i, hvem der vidste hvad og hvornår, om der blev optrådt moralsk korrekt, om juran var i orden, om undersøgelsesformen var den rette, osv. Sagen har slidt på regeringen og vel sagtens også på færøske politikere. Som iagttagere må man undre sig over, at det er kommet så vidt.

Færøerne fik sig en lære-streg. 1980'ernes overforbrug måtte nødvendigvis »bætales«, og menneskeligt set blev betalingen en udvanding svarende til 10 pct. af øernes befolkning og en arbejdsløshed, som man ikke havde set magen til i mands minde.

De politiske omkostninger for regeringen var åbenbare. Man kan gå et skridt videre og spørge, om sagens forløb i virkeligheden ikke også blev en belastning for folkestyret på grund af den afmagt, der endnu engang blev afsløret over for sager af denne art.

Politikere, såvel danske som færøske, var enige om, at bankredningerne nødvendigvis måtte kræve hurtige beslutninger og vel og mærke beslutninger, der hvilede på økonomiske overvejelser. I sidste instans var formålet hurtigst muligt at få standset det frie fald i den færøske økonomi.

Hvad ville da have været mere nærliggende end at behandle de problemer og stridspunkter, der senere opstod, ud fra samme synsvinkel. Nu rullede sagen videre i pressen og på det politiske plan, og til sidst blev luften så tyk af beskyldninger og påstande, at der kun var en udvej tilbage - en undersøgelseskommission.

Det ville have været velgørende, om man såvel i København som i Tórshavn i tide havde erkendt konflikten karakter af et rent politisk anliggende med økonomien som det centrale og havde sat sig for at finde en løsning i overensstemmelse hermed. I så fald havde man undgået den opslidende proces, der er kommet ud af det.

København,
den 22. januar 1998
Richard Mikkelsen

Til húsið...

H-ALTANHURÐAR ÚR LÍMTRÆI

Haltanhurðin er brúkaravinarlig - hevur bara eitt handtak og kann læsast stígleyst, tá hon er opin. Hurðin fæst í ymiskum stóddum og tú fært eina góða heildarmynd, um tú eisini hevur H-vindeygu.

-tá talan er um tað allar besta

Ring ella kom inn á gólvið og fá eitt prís við okkum um tín tær. Vit eru altíð til reiðar at geva tær eitt gott tilboð.

P/F FØROYA GUGGI
P/V VÆTNSØYRA SNIKKARIVIRKI
Tel +298 32177 • Fax +298 33186 • E-mail: vs@vg.fo

Frá Havnar Sjonleikarfelag:

Ísblomstrið í Sumba

Seinasta vikuskifti vitjaði Havnar Sjonleikarfelag Atlantis í Klaksvík við leikinum »Ísblomstrið«, sum Terje Nordby hevur skrivað. Nú leygjadagin 24. januar hevur »Ísblomstrið« tvær sýningar í bygdarhúsinum í Sumba!

Tað er ikki bara sum at siga tað at far áút at ferðast við einum sjónleiki. Allur pallurin skal pakkað niður og tað syrgja leikararnir fyri. Harafturat seta teir pallin upp aftur á hvørjum stað. Eisini er øll ljósutgerðin við, tí umstøðurnar ikki eru tær somu sum í Havn. Sostatt er ljósmaðurin við á øllum túrnum, so hann kann seta ljósinu rætt upp. Fólk á staðnum eru tilbært altíð fús at hjálpa, tá Havnar Sjonleikarfelag vitjar.

Ikki er altíð líka lætt at venja seg við aðrar pallumstøður. Viðhvørt

er neyðugt at leika á einum minni palli og umstøðurnar aftanfyrir pallin eru eisini ymiskar á hvørjum staði. Tí verður tikið ein gjøgnumgongd av leikinum, so sýrnarnar verða tillagðar pallinum. Hóast miklið strið og strev, so er tað altíð eitt upplivisli at ferðast við leiki og vónandi koma nógvir suðuroyingar at hyggja eftir leikinum. Eyð Matras týddi og leikstjórnari og tey leikandi eru Hilmar Joensen, Jytte Joensen og Karlót H. Jacobsen.

Sýningarnar í Sumba verða leygardagin kl. 16.00 og kl. 19.00. Tað er avmarkað atgongd og tí ber til at bíleggja atgongumerki longu fríggjakvöldið kl. 19.00 á tlf. nr. 70010. Annars ber til at keypa atgongumerki ein tíma undan hvørjari sýning.

Framhald av síðu 3

Vinnulástyrinum, Arne Poulsen.

-Miðjað verður móti at koma við einum felags áliti, hóast tað eru mál, sum allir ikki eru samdir um enn. Men í tí stóra heila eru vit samdir sigur Jørgen Niclassen.

Hann visir á, at tað verða gjørdar nakrar broytingar í tí uppskotinum, ið varð lagt fyrri tingið, men vil ikki siga, hvørjar hesar verða.

Jørgen Niclassen er annars bjartskygður hvat einum útbjóðingarfari viðvíkur. Nevndin hevur fingið at vita frá lógmanni, at skattalógirnar í sambandi við eina útbjóðing eru so gott sum klárar og kunnu leggjast niðan í tingið í næstum.

Nú fáa vit so at siggja, hvussu verður við markna-samráðingunum við bretar. Sjalvur rokni eg við, at tað fer at koma glíð á so ella so. Antin fáa vit í gongd aftur samráðingarnar á embættismannastigi ella verður eitt politiskt umfar. Eg rokni við, at hetta endar við, at vit fáa eina útbjóðing, áðrenn summarið kemur.

Kemur ein loysn ikki til tað, so endar málið í Haag og so kunnu vit bjóða tað út, sum er á okkara øki heldur formáðurin í Vinnu-nevndini, sum samtiðis hevur ta vón, at bretar fara at visa føroyska grannanum so miklið av virðing, at teir ikki seta fót fyrri eina útbjóðing á føroyskum øki.